Jelzet	Szerző–cím	Db	Megjegyzés
			CsD
K 651/1-8.	Batsányi János költeményei	8	5o/1984.
/9.	Batsányi János költeményeinek francia ismertetése	1	
/1o-11.	Batsányi János verseit tartalmazó csomag felirata	2	
/12-13	Reisinger János feljegyzése és cikke	2	

K 651/1.

1./

Az Európai Hadakozásokra.

([redacted] 1792.)

Szomorú a' lelkem. Még alig derűle
Víg napom, ím újra homályba merűle. —
Iszonyú jövendő! rémíttő képzések!
Ah! mit hoznak reánk a' bús végzések?
Mit szülhetnek e' sok kínos küszködések,
Tüzes villongások, dühös verengzések?..
Felébred a' Világ halálos álmából?
S kifejti még magát szolgai jármából?
Avagy, Századunknak örökös tsúfjára,
Ledől a' Szabadság most-emelt oltára? —
Illy bizonytalanság' kétes örvényében
Hányattatik elmém mélső félelmében!
Kebelembe folynak bánatom' árjai,
S önként zengni kezdnek lantomnak húrjai!

Új

Új szélvészek jönek Éjszak' tengelyéről,
Hogy elűzzék Napunk', borongó egéről. —
Felkelnek a' népek Békesség' öléről,
Hogy egymást elverjék hazájok' földgyéről!

Mint a' dühös medvék éhes barlangjokból,
Úgy mennek egymásra elhagyott honnyokból;
S' ezer halált szórván kegyetlen markokból,
Koporsót tsinálnak egész országokból. —

Természetnek Attya! ki e' föld színére
Helyhezted az Embert, élet' ösvényére, —
S' tsak az egy szeretet' édes érzésére
Gyűlölsztván, botsáttad szabad tetszésére:

Mitsoda végzések zavarták ügyünket,
Várasokra osztván nyomorúlt Nemünket?
Azért gyűjtöttek-e egygyüvé bennünket,
Hogy itten bővebben onthassuk vérünket?

Míg

Míg ki nem költözött erdők' homállyából,
Vétkezett az Ember szokott vadságából; —
De, ha-mi gonoszt tett tudatlanságából,
Legalább nem tette elszántt szándékából:

Most főbb ditsősségét abban helyhezteti,
Ha gyilkos fegyverét vérben feresztheti! —
Mert, ember-társait ha bőven vesztheti,
A' megbódúlt Világ Vitéznek hirdeti!..

Büszke, gyarló Ember! hová visz vakságod!
Miként bitangolod ditső méltóságod! —
Abban lehet-e hát minden boldogságod,
Hogyha vérségidet sírhalomba vágod?

Tudgyad, oh balgatag! hogy az ész művében
Van érdem, 's a' szívnek munkás erköltsében;
Vitézség, a' Haza' serény védelmében,
Nem a' győző karban, nem a' vad elmében. —

Megtsalatott népek fellázzadt vezéri!
Ti-miattatok foly ennyi Ember' véri!
De oh! lészsz olly idő, melly azt visszá-kéri,
Ha az élet' ura munkátokat méri! ——

Mints

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Nints Isten? – Nints, a' ki vigyázna reátok,
Dühös vakságtokban tán azt gondollyátok?
Nem dőlhet-le porba, minthogy nints bírátok,
Nemzetek' átkával terhelt koronátok?

Hah! hogyha érczé vált kegyetlen szívetek,
'S nints emberi érzés már többé bennetek: –
Tekéntsetek-körül, vakok! 's reszkessetek;
Nem állhat már soká megrendült széketek!

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

2/

K 651/2.

Jövendölés. (1792.) [redacted]

Vidúlly, gyászos Múzsa! Megújjúl a' Világ:
'S előbb, mint e' század végső pontyára hág.
Zengj, hárfa! Hallgasson most ~~[illegible]~~ minden szája,
Valakinek kedves Nemzete 's Hazája;
Valaki a' magyar változó ég alatt
Még a' Szabadságnak híve 's ember maradt.

Oh Ti! kiknek szívek örök búba merűlt,
Ím' reménytek' nem vártt víg napja felderűlt;
Ím' az Igazságnak terjednek súgári,
'S dőlnek a' Babona fertelmes oltári, –
Mellyek a' Setétség' fene bálvánnyának
Annyi századokig vérrel áradának;
Ama' dítső Nemzet felkelt ím' egészen,
Melly a' két Világnak Megváltója lészen!
Az ember' elnyomott örökös jussait
Délre hozván, földre veri bálvánnyait;

'S

'S míg köz ellenségink' poklokra süllyeszti,
Hozzánk ím ölelő karjait terjeszti:
„Állyon-fel a' Virtus' imádandó széki;
„Emberek! Országok! hódollyatok néki.
„Uralkodgyák köztünk az Ész 's az Igazság,
„És te, Egygyenlőség! 's te, áldott Szabadság!"

A' Föld' kereksége megrendűl e' szóra,
'S láttya, hogy érkezik a' régen várt óra;
A' letapodtatott Emberi Nemzetnek
Tsonttyaiból épűlt trónusok reszketnek;
Rémülve szemlélik közelgető sorsok'
A' sok vérben elfúlt koronás gyilkosok; —
Ők, kiknek az-imént száz-ezrek' halála
Tsak egygy intésekben, egy szavokban álla,
'S kiknek sok nagy ország' ínzes leomlása
Olly vala, mint annyi hangya-boly' romlása!..

Vidúlly, gyászos Múzsa! megújjúl a' Világ,
'S előbb, mint e' század végső ponttyára hág!

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

K 651/3.

3.

1794.

Lásd, Magyar! (Hah! fene vadság!)
Egy király hová vehet!
Nints Törvény már, nints Szabadság!
Senki bátor nem lehet!

Lásd, a' tzégéres Gonoszság
Győzödelmet mint vehet!
Idegen kéz 's pap-ravaszság
Társaiddal mit tehet!

A' rossz polgár uraságra,
Fényes díszre, futva fut;
A' jó – külföldi fogságra
'S rab-szolgák kezére jut!...

Van-e ország, hol az érdem
Bűn gyanánt büntettetik?
S' van-e ott nemzet, azt kérdem;
A' hol ezt elszenvedik? —

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

4./ K 651/4.

Elszánás. 1794.

Mit ketsegvetsz, vak szerentse?
  Nints nekem veled közöm; . .
'S nints, ki lelkem megrettentse; —
  Ön-magamba költözöm!

Nevelés' rossz maradéka,
  Félre, minden félelem!
Káto' felséges árnyéka,
  Jer! te, tsak te légy velem!

Lássa véres tetemeimnél
  Gyáva Béts' kevély Ura:
„Van Magyar még, ki ma sem kél
  A' halállal alkura!" —

Te

Te, kit e' bánatos elme
Meg nem fog, de vélve vél;
Mennyeknek földeknek Fejedelme!
Add-meg, a' mit még remél:

Add: hogy méltatlan halálom
Ébreszthesse Népemet! —
Oh! Hazám!.. ím felajánlom,
Ah, fogadd-el! éltemet!...

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

K 651/5.

5.

A' Holdhoz. (1794. Novemb.)

Jer már, jer egyszer, tsillagos Ég' ditső
Fénnyel mosolygó Asszonya! Jerszke már,
Fájdalmim' érzékeny tanúja!
Verd-el az éj' szomorú homállyát!

Távol Hazámtól, tsalfa királlyaink
Székét imádó szolga-rabok között,
'S ő nékik épült durva fog-házi
Rejtekiből az egekre nézvén,

Óhajtva várom megjelenésedet. —
És íme jőnek kellemetes szelíd
Sugárid . . . Üdvöz légy, kegyes Hold!
Könnyeim' árja között elázva

Áldlak 's köszöntlek! . . (Tsak te tudod nyögő
Szívem' keservét; ah! egyedül te vagy
Még, a' ki most-is szánakodva
Nézsz-le reám, 's panaszimra hallgatsz!)

K 651/5.

5.

A' Holdhoz. (1794. Novemb.)

Jer már, jer egyszer, tsillagos Ég' ütsö
Fénnyel mosolygó Asszonya! Jerske már,
Fájdalmim' érzékeny tanúja!
Verd-el az éj' szomorú homállyát!

Távol Hazámtól, tsalfa királlyaink
Székét imádó szolga-rabok között,
'S ő rékik épült durva fog-ház
Rejtekiből az egekre nézvén,

Óhajtva várom megjelenésedet. —
'S íme jönek kellemetes szelíd
Sugárid . . . Üdvöz légy, kegyes Hold!
Könyveim' árja között elázva

Áldlak 's köszöntelek! ~~Tsak~~ te tudod nyögő! ~~[illegible]~~
Szívem' keservét; ahi egyedül te vagy ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
Még, ah ki most is Színakodva ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~Most~~ Nézz-le reám, 's panaszimra hallgass!

Ím! elhaladván úttyá' felét az Éj,
Némúlva hallgat 's szendereg a' világ.
Ím! nyugszik a' Természet immár,
'S nyugoszik övele minden állat.

Szárnyára kelvén, széllyel uralkodik
A' tsendes Álom: halva pihenteti
Földünknek elbádgyadtt lakossit,
Hogy kifogyott erejekre hozza.

Ah! elkerül és futva fut engemet.
Sajnállya tőlem balzsamá' tseppjeit...
Tsak boldogokkhoz megyen; és azt
Nézi, hová siet a' Szerentse!

Titkon sohajtnak társaim-is setét
Szurdékjaikban: nem merik átkozott
Órába készűltt zárhelyünknek
Felfakadó panaszos nyögéssel

Mélly

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Mélly hallgatását félbe szakasztani.
Eltsendesedtek — mint amaz óriás'
Kőszikla-barlangjában a' bölts
'S bátor Ulisszes követőji hajdan!

Búsongva szállong ablakaink körűl
A' lenge Szellő; 's széllyedező hajam'
Fürttyét az artzámonn lefüggő
Körbe keverve, tovább kovályog. —

Így tsak te vagy még, tsak te vagy, a' kinek
Mondhatja vérző szívé' gyötrelmeit
E' Szenvedő, kit Nemzetétől
Elragadó Fejedelme kínoz!..

Mit látok? Itt hagysz, 's vissza-vonúlsz? Kegyes
Vígasztalóm! itt hagysz-e te-is megint?..
Kell menned ah! 's nem tarthatod-meg
Gyors kerekét siető kotsidnak.

Folyt.

Folytasd, szelíd Hold! pállyafutásodat.
Enyhítsd Nememnek bánatos éjjelét.
Tűrj, halhatatlan Lélek! eljő
Néked-is a' kiszabott idő; tűrj,

Míg földi pállyád végihez érkezel!
Vesd félre, bús Szív! gondgyaidat te-is.
Veszszünk, ha vesznünk kell! Hazánkért
Ontani vért, öröm és ditsősség.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

K 651/6.

6.

Éjfél után van. Nyúgodalomra ment
'S hallgat körűlem minden. Elérkezett
A' szenvedők' órája; réműlt
Nyelvemet új panaszokra készti.

A' nedves Ősznek fergeteges szele
Mérgét kiontván, tsendes az éjtszaka;
De vastag árnyékkal fogódik
Most-is az égnek egész tanyája.

Ah! nem ragyogtok, mennyei víg tüzek!
Nem láthatom szép fényeteket!.. Te sem
Tetszél-fel, ó Hold! a' ki máskor
Bánatimonn könyörűlni szoktál.

Ám légyen!.. Égnek tsillagi, hív tanúk!
Fájdalmaim' biztossi! maradgyatok..
Ébredgy te, lelkemnek világa!
Tengeri habjaiban vezérelt

É:

E' szívet!.. Érzem gerjedező tüzét;
Égig, 's szokatlan lánggal emelkedik.
Látom, Hazám! látom halálos
Ködbe borúltt szomorú vidékid.

Hajh! melly ijesztő, melly iszonyú setét
Fellhők lebegnek tér mezeid felett!
Melly néma tsendesség! minémű
Rettenetes komor éj 's homály ez!

Illy hallgatás, illy béke uralkodik
O Ember! a' sír, a' temetők között...
Nyúgodni látszik Kedvesed; de
Férgek emésztenek a' porában!

Várhatod Teremtőd' élet-adó szavát,
Míg e' világ a' régi zavarba dől..
(Úgy tartod ezt, Hit! büszke, gyarló
Vélekedés' nyomorúltt leánya!)

Kedv

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Kedves Hazám! fel fogsz-e te — (és mikor?)
Serkenni?.. 's hol van támadatod jele?..
Ébredgy-fel immár! verd-el, oh én
Nemzetem, e' veszedelmes álmot!

Vesd-egybe, 's lássad hajdani nagy neved',
Elmúltt szerentséd', 's mostani sorsodat!
Egek! minémű változat! melly
Betstelen és lenyomó külömbség!

Oh Nemzeteknek gondviselő Ura!
Hogy hogy' jöhettünk ennyire?.. Nem vehet
E' nagy, vitéz Nép a' Tsalárdság
Fegyverein soha győzedelmet?—

Hartzolva szerzett birtokiból gonosz
Mesterkedéssel végre kiforgaták;..
Szentség-törő kézzel kiűztvén
Mind azokat, kiket a' Szabadság

és

S' édes Hazájok szívre-ható szava
Zászlója mellől el nem csepett vala.
Elhagytad őket, vak 's bolondúl
Játszadozó szökevény Szerentse!
Elhagytad őket. Pártos az ő nevek
A' veszni-térült rossz maradék előtt..
Mert így tanították, úgy nevelték
Papjai, 's e jövevény Bitanglók,
Kik rég Atyáink' tsonttyaiból emelt,
Ezer hatállal támogatott, kevély
Székjekben ülvén, onnan osztyák
Szégyenes érdeme' tsúf jutalmát!...
Hajdan hatalmas Nemzetek' Asszonya!
Európa' díszes fénnye, Magyar Haza!
Nép! annyi híres bajnok-ember'
Törzsökös annya! hová jutottál?
Imhol ma-is — hah! még ma-is! — egy rabi
S' a' régen elmúlt ostoba századok'
Bús éjtszakáin származott vak
Relligyió' vas-igája nyomja, —

Melly

Melly képtelen, rút szörnyeteg, iszszonyú
Fejét egekben, lábait a' pokol'
Méllységiben rejtvén, kegyetlen
Isteninek buta mennykövével

Rettenti... Reszkess, megtsalatott szegény!
Terhedre szolgál életed' ösztöne.
'S melly a' baromtól Alkotódhoz
Felvisz, az Ész, fene kín gyanánt van!
Nints már hazád; nints, nints menedék-helyed
Már néked! Ég, föld ellened esküdött...
Láttadra egygyütt tzimborál im'
Tsalfa Papod Fejedelmeidnek
Rabságra termett szolga tanáttsival,
Hogy, pártfogóid porba tapodva, ne
Légyen, ki fertelmes nadályid'
Véred' erét kiszopó fogától
Megmentsen... Oh, kit benni hisz és imád
A' szenvedő szív, Mindenek' Attya, Te!
Elnézed ezt? vagy költemény tsak
Léteted? agy-szülemény? hiú váz?

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

'S mi vagy te, Virtus? nem tsupa név, üres
Szó, hang? - Igazság! balgatagok süket
Bálvánnya? - Természet! hol a' te
Isteni rended, örök hatalmad? . . .

De jaj! hová, bús elme! hová ragadsz?
Térj-vissza, gyászos Músa! Ne háborogj;
Hagyd-el vad ellenségeinket;
'S vérbe merűlt kapujokra vágd ezt:

„Ember-nyomók! Ti, Krisztustorok' hazug
~~[illegible]~~ felkentt gyilkosaink, Papok!
'S ti, tsalfa, vérengző Királyok!
Bűnjei 's átkai Népeteknek!

Reszkessetek! Jő már az idő: lobog
A' régi bősült Emberi Nem' tüzes
Bosszúja: dölfös lelketeknek
Bére halál 's örökös gyalázat!"

1794.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

1795. -K 651/7. 7.

Gonosztévőknek sorsára
  Kelle jutnom nékem-is! —
Engem'!.. hóhér' pallossára
  Kárhoztatnak engem'-is!..
Lelkem! vedd ezt gondolóra,
Ne-hogy, ütvén majd az óra,
  Készületlenek legyünk.

Üdvöz' légy, oh örök álom!
  Földi jók, maradgyatok...
Ah! talán ott feltalálom,
  A' mit itt nem várhatok.
Ti, kik erköltsim' tudgyátok,
A' holtom' irtózva hallyátok,
  Kedvesim! ne sirjatok.

Alkotómnak rendelése
  Igy akarta végemet.
Légyen áldott a' tetszése;
  Végye-vissza éltemet.

Bár megtsalt álmadozásom,
'S rövid volt pállyafutásom,
Térdet hajtva engedek. –

Jer, Szabadság' szent szerelme,
Bátoríttsad lelkemet!
Az Erőszak' dühödelme
Érted ontya véremet.
Hogy Hazám' hív fija voltam,
Hogy bal sorsát panaszoltam, –
Íme! vétkem ez vala.

Te, kiért most könyveimnek
Folyva foly-le zápora,
O Magyar! hűlt tetemimnek
Hogyha nyugszik majd pora:
Ne hidgy a' rágalmazásnak!
Betstelen sírt azzal ásnak; –
Tudgyad: ártatlan vagyok!

Emlek

Emlekezzél nagy nevedről
Ah! 's töröld-le szennyeit.
Gondolkodgyál Nemzetedről;
Szedd-le társod' terheit.
Mondgy-fel a' sok papi váznak!
'S végire lévén a' nagy száznak,
Láss, hally, érezz, és akarj.

Virtus, Ész, Érdem, Igazság
Légyenek vezéred!
Egygyenlőség 's a' Szabadság
Földönn Istenséged.
Vess királyod' hatalmának
Vég határt, 's a' rab-igának
Szaggasd-öszve lántzait.

Te pedig vérem' omlását
Vedd-fel, árva Nemzetem!
Áldom hóhérom' tsapását,
Hogy neked szentelhetem!
Elnyomóidnak rettentő // Fijaidnak felserkentő
Példa vajha így legyek.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

K 651/8.

8.)

A' Rab és a' Madár.

(Kuffstein várában, 1795.)

Te, tarka kis madár!
Miért hagyád-el már
Elmét=kecsegtető,
S' a' búban elmerűltt ſzívet
Veſzélyes andalgásiból
Édesdeden serkentgető,
Érzékeny éneked'? —
Vagy-is — mivel köſzönnyem ín neked,
Hogy bús magánosságomban meglátogatſz?
S' hogy (a' mit embertől ſzívem hijába vár!)
Vígaſztalást és kedvet adſz? —

Édes

Ékes-szavú, szép-tollú, drága kis madár!
Mivel köszönnyem én meg ezt neked?

Fel-felrepülsz rostélyos ablakomra;
Bizvást elömbe állsz,
'S úgy kandikálsz
Majd bévasalt szük rejtekembe,
Majd elfogyó halvány ábrázatomra,
'S vigasztalásidért
Hálát mosolygó bánatos szemembe! . . .
De nem sokára
Tőlem megint elválsz!
'S a' búnak ~~t~~ e' felhőkig ért
Boldogtalan lakó-helyéről
Szárnyadra kelvén, újjolag leszállsz
A' vár' fokára,

Vagy

Vagy még tovább amá
Sebess folyónak partyainn
Bőszkén uralkodó bokros halomra;
'S onnan, — szokott örvendezésed'
Hellös, verö-fényes helyéről, —
Onnan tekintgetsz-fel homályos ablakomra. —
Ott hangzik újra kedves éneked,
A' fenyvesek' tollas polgárinak
Víg és az ártatlanság' elnyomójinak
Szemet-tsaló kevély hivságinál
Százszorta boldogabb, szebb, 's méltóbb életéről!
Ott hangzik édes éneked
Az e' kezek föld' birtokánál,
A' széles e' Világ'
Minden javánál
Kivánatosb, áldott Szabadság'
Megnem betsülhető nagy érdeméről! - - -

Bold

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Boldog kis állat! árvatlan, szabad
Lakossa e' magas hegyek' homállyinak!
Víg hirdetője,
Szíves magasztalója
Nagy Alkotód' jóságinak!...
Te szép, te kedves kis madár!
Édes enyhíttője,
Egygyetlen egy vigasztalója
Elbádgyadott lelkem' fájdalminak!
Mivel, mivel köszönnyem én neked
Elmémet-ebresztő gyöngy éneked'?

De íme! már meg' itt hagyott....
Meg' vissza-tére
Az esti szellők' gyenge szárnyainn
Előbbi múlató helyére,
Túl a' folyónak parttyainn

Amá

Amá bokros halomra; - 's ott,
A' nyári díszekből kivetkező
Kis fáknak özvegy ágainn,
Ott áldgya, ott
Köszönti,
A' nyúgalomra költöző
Arany-hajú szelíd Napot!
Ott önti
Gyönyörködésre késztő mennyei
Kis torka, fodros énekit;
'S hangokra-olvadott vidám érzései
Messzére hajtanak minden bút, bánatot.—
Tornyunkra felható édes lehelletit
Enyhülve szíjják-bé sokat-tűrtt szíveink,-
'S dobogva hajlanak-le víg dombjának a'
Völgyből felénk kováлygó lágy szellőjihez!

És

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

És, felfohászkodván
Megilletődött lelkeink
A' Szenvedők'
El nem feledkező Attyoknak székikez,
Keblünkbe hullanak-le könyveink!.....

Elhallgatott. Fülelve néz mindenfelé,
'S kérdezni látszatik:
„Ha vetszik-e?
„'S kitől, miként hallgattatik?„—

Zengj még tovább!
Zengj, oh kegyes
Kis Énekes!
Enyhittsed árva szivemet!
Enyhittsed ah! 's feledtesd-el velem
Titkon-gyötrö keservemet!— —

És

És ime zeng!... De melly szokatlan,
Melly új erővel hangzik ezüst-szava?—
Mint éled ah! 's melly ellen=állhatatlan
Vigságnak indúl minden a' zajos Inn közül!
Miként örül,
Miként süvitt az ő
Hatalmas énekének
Hegy, völgy, mező!
Melly új ömömre gerjedének,
'S miként felelgetnek mindenfelől neki
A' piros-oldalú hegyek'
Láttatlanúl enyelgő gyermeki!— —

Téged', Szabadság! tégedet éneklel!
Nints szived, Ember! hogyha nem érdekel;
Ha fel nem indíthatnak édes
Hangjai zengedező szavának,—
Megbájoló kedves szavának,
Melly általúj
Életet ád az egész tanyának!—

Ald

Áldás reád,
Ô édes
Kis Csekes!
Áldás reád! –
Ne ártsanak neked soha
E' vad vidéknek éhes ölyvei!
Ah! el ne érjenek téged' soha
Gonosz királyodnak vérengző körmei!

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

K 651/9.

Le titre que donne l'auteur aux feuilles qui sont sous le N: 1 année 1792 est: Sur les guerres de l'Europe.

La premiere page ne contient que des réflexions tristes sur sa situation personelle, des pressentiments effraiants sur l'avenir et, une courte philosophie poëtique qui jette son esprit dans un doute penible qui se fait sentir dans les vibrations des cordes de sa lire.

Les vers suivants sous le même N: contiennent, dans un langage aigu, des reflexions morales, sur le caractère, la ferocité, et les préjugés des hommes

qui seront punis pour leurs méfaits quand le maître du monde mettra leurs actions en balance. Croyez vous poursuit-il. que vous n'avez pas de Dieu, que vous n'êtes pas sous un Maître celeste qui pèse sur vos actions. Supposez vous, dans votre féroce aveuglement, que vous n'ayez point de juges, que vos couronnes ne soient pas chargées de la malédiction de vos peuples, si vos coeurs sont devenus de bronze, si vous avez perdu tout sentiment humain, regardez autour de vous et sentez que vous êtes de peu de durée. L'auteur a composé ces vers avec un emportement qui l'a fait écarter du

thème qu'il s'était proposé; j'ai rendu autant que possible dans ce résumé le sens de quelque vers qui m'ont paru avoir le plus d'energie et d'importance.

N° 2/ en 1792. La prophétie.

Réjouis toi, muse du Deuil: car le monde sera renouvellé avant que notre siecle arrive a son terme, harpe retentissez et que tous prêtent une oreille attentive a votre voix, a qui la patrie est encore chère, et qui sous le ciel variable de la hongrie, restez les fideles défenseurs de la liberté. Pour vous dont le coeur fut plongé dans une éternelle douleur, l'heureux jour de l'espoir inattendu s'épanuira. L'auteur continue

a faire triompher la verité, et une nation qui sera la libératrice des deux mondes, ici il employe des expressions qui caracterisent particulierement la langue hongroise, et il continue en ces termes: Tandis qu'elle défait nos ennemies elle nous tend les bras en disant: Sortez de votre esclavage O! vertu adorée, peuples, et royaumes, devouez vous a elle, que la raison, la vérité l'union, et vous liberté bénie régne sur vous: a ces mots le monde entier sera ébranlé et verra que l'heure attendue depuis si longtemps est enfin arrivée. Les trônes surgis des ossements humains des peuples écrasés trembleront.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

c'est avec effroi que tout ces assassins couronnés envisageront leur sort prochain; eux dont la voix fut cause de mille mort, et aux yeux des quels la ruine des royaumes semble être la destruction d'autant de nids de fourmis. Réjouis toi muse du deuil, car le monde sera renouvellé avant que notre siecle arrive a son terme.

---

3 L'auteur ayant écrit ce qui suit avec une irritation dont son stile s'est ressenti il employa des blasphêmes intraduisibles en françait. le sens de ces feuilles (sous le No. 3.) contient ce qui suit.

Voyez jusqu'où peuvent se porter les abus de la royauté il n'y a plus de respect pour

les loix, point de liberté, nulle sureté.
voyez comment triomphe la ruse des prêtres
et l'astuce étrangère; le mauvais citoyen
obtient les dignités, les honneurs, le bon est
chargé de chaines par des mains esclaves
elle même, Est-il un royaume ou le mérite
soit puni comme un crime, et vit-on
jamais un peuple, je vous le demande?
qui le suporte impunement.

4 écrit en 1794. La détermination.

Pourquoi fortune aveugle m'abusez vous
par une fausse espérance? ne m'êtes vous
pas étrangere? Je descends en moi même
et mon ame ne peut y trouver la crainte,
loin de moi faible pusillanimité suite
d'une éducation peu virile, Ombre magestueuse
de Caton viens et que toi seule soit ma
compagne. que le maitre orgueilleux de Vienne
cette ville sans courage, voye, qu'il existe
encore aujourd'hui un hongrois que la crainte
de la mort ne fait pas transiger a ses principes
généreux. Être suprême! toi que cette faible
raison ne peut comprendre, mais que te
reconnai pour maitre du ciel et de la
terre fais ce que je puis encore espérer
fais que ma mort imméritée réveille ma
nation. Oh! ma patrie je t'offre ma vie
accepte la.

5 anne 1794 mbr. La lune.

Viens Reine brillante des lieux témoin
compatissante de mes douleurs dissipes l'obscurité

d'une triste nuit. Loin de ma patrie entouré des esclaves idolatres d'un monarque sans foi, je contemple le ciel. – que tu tarde a paraitre... mais je crois sentir ton Zephiel precurseur de tes Rayons... Je te salue baigné de pleurs sois bienvenue toi seule qui connait l'amertume et les soupirs de mon coeur, toi seule qui ecoute mes plaintes et qui m'accorde un regard de pitie – Déja la nuit a fourni la moitié de son cours, le monde se tait et someille, la nature se repose, et avec elle toute les animaux. Phebé s'éloigne deja, elle a regret de m'avoir prodiqué ses roses balsamiques, elle ne sourit qu'au heureux; aussi suit elle la fortune. Les compagnons de mon malheur, soupirent

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

aussi en secret, ils craignent de troubler
le silence en laissant échaper une plainte
du lieu, qui dans des heures de malédiction
fut construit pour devenir notre prison;
ils se sont calmé, comme jadis le sage
et valereux Ulisse et ses compagnons
d'infortune dans la grotte du géant.
Un Zephir langoureux voltige a mes
fenêtres et entraine mes cheveux dans
mon visage baigné de pleurs, O! Diane tu es
la seule a qui le malheureux enlevé
a son pays par l'ordre d'un souverain
tyran, puisse adresser les plaintes
de son coeur brisé. Que vois-je? tu
me quitte-tu te retire déja? O ma consolatrice
faut il que tu m'abandonne? ne pourrait tu

ralentir ta course précipitée... continue
ta marche tracée, charmante sœur
d'apollon, rends la nuit heureuse à mes
infortunés compatriotes. Souffre, âme
immortelle, ta douleur aura aussi son
terme. Peut-être périrons nous, mais quelle
joie nous attend si nous périssons pour
la juste cause de la patrie.

6 *La nuit.*

Minuit est passé, tout repose autour
de moi. — cette heure renouvelle mes souffrances,
ma langue muette jusqu'ici commence
de nouvelles plaintes. — L'auteur continue
à faire une description d'une nuit sombre,
qui le conduit à de tristes réflexions, sur un
automne dont les vents impitoyables dévastent

la nature. — Une vision le jette dans une
anxiété extraordinaire il voit la hongrie
dans un brouillard mortel, dépeuplée, et
couverte de silencieux tombeaux, après avoir
blasphémé contre la religion il demande
à sa nation quelle sera l'époque de son
insurrection, il établit une comparaison
disproportionnée entre le passé et le présent
ajoutant: que sa nation toujours victorieuse
par les armes ne fut vaincue que par la
fraude, il se plaint de la fortune en lui
demandant la cause de ces rigueurs envers
une nation, qui jadis exercait une puissante
influence parmi les royaumes de l'Europe,
aujourd'hui dit il, nous sommes sous la puissance
d'un monarque qui conservé par le dévouement

de nos ancêtres reste sur son trône, et ne distribue que de honteuses récompenses pour d'infâmes actions. il blasphême de nouveau contre la religion, prétendant qu'elle est une chimère qui dans les temps d'ignorance des siecles passés, fut organisée pour contenir les peuples dans les fers. puis il ajoute: Dieu que notre coeur reconnait, ne soufre pas de telles injustices ou ton existance est fictive... il continue en avançant d'affreux principes qu'il fait graver comme par allégorie sur les portes de ses ennemies, et qu'il serait plus que superflu de citer. il conclue enfin par menacer ses adversaires d'une éternelle honte et de la mort.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

7/ L'auteur ému par la crainte de la mort
parait changer de sentiment.

Le sort des malfaiteurs m'attend je périrai par la main du bourreau. Ô cruelle destinée! mon âme pèse cette idée car il ne faut pas que la mort me trouve au dépourvu. Biens terrestre je vous abandonne, je vous benis rêve éternel, j'espère retrouver dans les cieux ce que je n'osais espérer ici bas. Vous mes amis qui savez ce que je vaux et, qui n'entendrez parler de ma mort qu'avec effroy, ne pleurez pas. C'est ainsi que dieu a décidé ma fin. que sa volonté soit benie. c'est lui qui m'a donné la vie, c'est lui qui peut la reprendre, quoique j'ai chanté l'avenir trompeur de l'espérance, et que ma carière fut de peut

de durée je fléchis les genoux et je cède.
Il continue en invoquant l'amour sacré de la liberté, le prie de lui prêter assistance et courage. Il demande à la postérité de ne pas croire aux calomnies qui pourront surgire après lui, car sa faute n'a été autre que de plaindre hautement le sort de la hongrie. plus loin il prie sa nation de ne pas oublier l'illustration de son nom et d'effacer ses taches, il recommande ensuite de prendre pour guides la raison, le mérite la bonne foi, et l'union, pour opposer des bornes au pouvoir royal. Il exorte à la fin ses compatriotes à ne pas s'intimider par sa mort, et leur offre son sang.

8 <u>Le prisonnier et l'oiseau</u> (je voici le sens des vers sous le N°3:) Pourquoi me quitte tu petit oiseau au riche plumages; pourquoi laisse tu retomber mon coeur dans son desespoir? ou plutot comment vous remercier de votre visite ce qui me procure ce que j'espère en vain des hommes, apres avoir fait l'énumeration des qualités que l'oiseau possède, et du charme qu'il procure, il établit une comparaison entre l'oiseau, et le prisonnier, — C'est le retour des oiseaux au printemps qui est le premier signal et la douce annonce du reveil de la nature. apres avoir prolongé son apologie il recommence le même sens apeuprès, en variant ses expressions; puis il continue ainsi: il n'y a point d'homme bien organisé qui ne soit sous l'influence

heureuse du chant d'un oiseau qui exprime si bien le bonheur. O' doux accents que l'instinct vous inspire et que vous prodiguez pour flatter la nature. Sois benie aimable créature! sois garantie des vautours de ces contrées sovages, sois preservé des griffes sanglantes de ton Roi.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

KORTÁRS

IRODALMI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

K 651/12.

KÖNYVTÁRA * BUDAPEST

tsányi János ismeretlen versei

eres Tibor: A Foksányi-szoros

terházy Péter: A szív segédigéi

iery Árpád: Azok a novemberi napok

igány György, Dusa Lajos, Filip Tamás,

ll István, Horváth Elemér, Kántor Péter,

rék Imre, Kiss Dénes, Nagy Gáspár,

pp Lajos, Szentmihályi Szabó Péter, Szepesi Attila,

öcs Géza és Tábor Ádám versei

bdebó Lóránt beszélgetése Vas Istvánnal

mlyó György: Újra kell-e fordítani a Hamletet?

mfai László: A Jánosi együttes „kemény folklór"-kísérlete

rombei András: Huszonöt éves a Kriterion

öldy Jenő, Bodnár György,

ngyel Balázs és Thomka Beáta kritikai írásai

7

Kortárs, 1984/7.

A Batsányi-kéziratok megtalálásáról

Tudjuk, hogy a Martinovics-perben elítélt Batsányi János – kufsteini fogságának letöltése és Magyarországról történt kitiltása után – az 1796 és 1809 közé eső éveket a császárvárosban töltötte. Az is ismeretes, hogy a költő 1792–95 között írott versei közül nyolcat 1801-ben letisztázott, s ezeket Bécsben szerzett jóbarátjának, az éppen Franciaországba készülő Johannes von Müllernek adta át azzal a kéréssel, hogy megőrzés végett juttassa el Sémonville francia diplomatának.

Az iratcsomó történetének egyik főszereplője tehát Johannes von Müller, Európa-szerte ismert svájci történész. 1793-ban telepedett le Bécsben és maradt jó évtizedre osztrák állami szolgálatban. Batsányit a szabadkőműves társaságokban ismerte meg, és ő volt az, aki udvari fogalmazói álláshoz segítette. A Svájc történetét több kötetben földolgozó protestáns históricus, kinek művére Schiller is támaszkodott *Tell Vilmos*ában, az 1800-as évek elejétől egyre nyomasztóbbnak találta személye és munkája számára a Habsburgok szolgálatát. Három évvel azután, hogy Batsányi verseit Franciaországba továbbította, 1804-ben Berlinbe költözött, hogy végül onnan az egykori Napóleon-gyűlölő 1807-ben elfogadja a császár ajánlatát Wesztfália közoktatási miniszteri tisztére. 1809-ig maradt hivatalában, ekkor ragadta el váratlanul a halál.

Ki volt a másik főszereplő, az a Sémonville, akiben a költő annyira megbízott, hogy neki küldte el letisztázott költeményeit? Honnan az oly közeli kapcsolat, hogy Batsányi a dosszié fedelére a *dépôt de l'amitié* – baráti letét – kifejezést írja, s egyik későbbi levelében erre már mint *dépôt sacré d'amitié*-ra emlékezzék?

Charles-Louis Huguet de Sémonville (1759–1839) francia diplomata volt. Pályáját igen korán, 19 esztendősen kezdte. Előbb az ancien régime szolgálatában állt, az 1790-es évek elején része volt Mirabeau tönkretételében. Majd a Köztársaság híveként Belgiumba, Itáliába, Korzikába utazgatott. 1793-ban éppen Firenzébe igyekezett úttársával, a Batsányival kapcsolatban szintén ismert Hugues-Bernard Maret-val, amikor az osztrákok foglyul ejtették őket. Rabságuk egy részét Kufsteinban töltötték el, ahonnan 1795 decemberében szabadulhattak, fogolycsere következtében.

Batsányi 1795. augusztus elején érkezett Verseghy Ferenccel és Szentjóbi Szabó Lászlóval a tiroli vár börtönébe. 1795 augusztusa és decembere között tehát több hónapot töltött együtt a szintén itt raboskodó két francia diplomatával. Maret-ra Kazinczy később is úgy emlékezett, mint aki „neki (ti. Batsányinak, R. J.) Kufsteinban 1795. szomszédja volt". A magyar költő és Sémonville barátságára nézve nem maradt adatunk. Annyi azonban bizonyos, hogy *A franciaországi változásokra* szerzője 1810–12 között leveleiben rendre „barát"-jának, „egykori szerencsétlensége egyik bajtársá"-nak nevezi Sémonville-t, akinek „barátságában, becsületességében és hűségében" sohasem csalatkozott.

Ha nemcsak Kufsteinból, hanem pályája egyéb állomásai felől is ismerte volna a diplomatát, Batsányi talán másként nyilatkozott volna róla. 1799. december 30-án kapta meg kinevezését Napóleontól, akinek teljhatalmú minisztere lett Hollandiában. 1810-ben rá várt a nagy feladat, hogy Ausztriával tárgyaljon a császárnak Mária Lujzával kötendő, második házasságáról. S nem bukott Waterloo után sem: míg Maret-t, barátját Grazba internálták, őt XVIII. Lajos kinevezte főreferendáriusává, majd 1819-ben elnyerte a márki címet.

A kormányzóvá lett diplomata igen elfoglalt ember lehetett: Hollandia sorsa függött tőle, s persze, további pályája. Johannes von Müller 1801. június 28-án találkozott vele, átadta közös barátjuk költeményeit, Sémonville pedig a dossziéra franciául a következő szöveget írta:

„Ez a csomag Batsányi különböző magyarul írott műveit tartalmazza. Mivel körülményei nem engedték meg közzétételüket, Müller úrral, Ő Császári Felsége könyvtárosával küldte el hozzám őket, a 9. év Messidorának 9-én (azaz 1801. június 28-án. R. J.). Kötelezem magam, hogy halálom után Maret-nak adják át, és úgy hiszem, ő is megfelel annak a kötelezettségnek, melyet nevében hasonló rendelkezések megtételére fogadtam, hogy a csomagot az ő halála esetén gyermekeim kapják vissza, akik Batsányi haláláig őrzik, vagy mindaddig, míg Batsányi kérné. Abban az esetben, ha őt e kéziratok kinyomtatása nélkül érné a halál, gyermekeimet vagy Maret-t bízom meg, hogy megjelentessék. Müller úr biztosított róla, hogy ezzel nagy szolgálatot tennénk a magyar irodalomnak és a szerencsétlen Batsányi emlékének. Hágában, a 9. év Messidorának 9-éjén. Sémonville".

A mappába zárt kéziratok ezek után föltehetőleg Sémonville-jel folytatták útjukat, s a diplomata hazarendelése után minden bizonnyal franciaországi otthonába jutottak. Így következtethetett Batsányi is, aki 1809-ben – együtt a kivonuló francia csapatokkal – odahagyta Bécset és Párizsba távozott. Legfőbb vágyai közé tartozott, hogy kilenc éve elhelyezett „baráti letét"-jét Sémonville-tól visszanyerje. Levélben és személyesen is érdeklődött egykori barátjánál, de nemleges választ kapott tőle. Sémonville valóságos históriát kanyarítva a következőket mondta: 1807-ben, amikor wesztfáliai kinevezésének átvételére Párizsba érkezett, Johannes von Müller újra fölkereste őt, és a Batsányi-versek visszaszolgáltatására kérte. E kérésnek ő, Sémonville készségesen eleget is tett, s Müller távozása előtt egyik nap a Hotel Brienne-ben személyesen adta át a kis dossziét.

Batsányi kétségbeesetten kérte az 1809-ben meghalt történész fivérét, nézze át a hagyatékot, hátha ott lappang a *dépôt de l'amitié*. Hans Georg Müller hamarosan közölte, hogy ilyen letéteménynek nyoma sincs bátyja hátrahagyott iratai között. Batsányinak el kellett fogadnia a tényt: kéziratai elvesztek. A csapás érzékenyen érintette, leveleiben „pótolhatatlan veszteség"-et emleget. Versei egybegyűjtésének gondolatával jó ideig felhagy ezután. 1815-ben, Párizsban tartóztatják le másodszor a megszálló osztrákok, s ezután veszi kezdetét csaknem harminc éves linzi internálása. Kötetet kettőt jelentetett meg életében: az elsőt 1827-ben, a másodikat 1836-ban. A *dépôt de l'amitié*-ba rejtett kéziratok nagy része ezekben csupán töredékesen vagy egyáltalán nem is jelent meg.

Batsányi kéziratainak viszontagságos sors jutott osztályrészül. Az olyan antológiadarab-verseiről, mint például *A látó* („Vidulj, gyászos elme, megújul a világ...") csupán a századfordulótól kezdve van tudomásuk: Szinnyei Ferenc ekkor kutatta fel őket az Akadémia kézirattárában. A *dépôt de l'amitié* léte is csak 1964 óta ismert: ekkor publikálta Zsindely Endre az Irodalomtörténeti Közleményekben Batsányi és Hans Georg Müller Schaffhausenben lappangó levelezését. S végre, az 1970-es évek közepén a véletlen szerencse előkerítette magát a dossziét is. Matei Cazacu, a CNRS, a francia tudományos kutatási központ munkatársa dolgozott a Sémonville család hagyatékában, ahol a régi familiáris okmányok között kezébe akadt a nyolc Batsányi-költemény kézirata. Neki köszönhetően mutatjuk be az Irodalomtörténeti Közlemények 1984./4. számában a fölfedezés teljes anyagát, betűhív formában és a megfelelő jegyzetapparátus kíséretében. A Kortárs olvasói számára ezúttal a teljesen ismeretlen és a két, eddig töredékesen ismert Batsányi-költemény bemutatását választottuk.

Az első vers cím nélküli, 1794-es keltezéssel. A csaknem kétszáz évig lappangott szöveg trochaikus nyolcas és hetes sorok kétszeri váltakozásából alakított keresztrímes strófaszerkezete Faludi Ferenc hatására vall. Bizonyára a franciaországi eseményekre utal, király- és klérusellenessége az ízig-vérig jakobinus Batsányit mutatja.

A holdhoz című másik költeményt Batsányi verseinek kritikai kiadása (Keresztury Dezső és Tarnai Andor munkájaként 1953-ban jelent meg) *Tűnődés* címen hozza, komoly variációs eltérésekkel. A költő közvetlenül ez után sorolta be az általunk idézett cím- és évszám nélküli elégikus darabot, mintegy *A holdhoz* folytatásaként. E két, szorosan egymáshoz kapcsolt költemény a Toldy Ferenctől „Kufsteini elegiák" néven emlegetett szerzemények nyitánya. Második felét később Batsányi két részre bontotta (*Imhol ma is...*, illetve *Majthényi Barta keserve* a *Várna és Mohácsban*), nyolc strófája azonban eddig szintén ismeretlen volt, hiszen nem szerepelt egyik származékban sem.

Az itt közölt harmadik versnek itt még nincs címe, csak évszáma. Először Szinnyei Ferenc publikálta *Készület* címen. Egyetlen kéziratát az előbb említett kritikai kiadás közölte XII. tábláján. Megdöbbentő, ahogy Batsányi később emlékezetből próbálta utolsó három versszakának rekonstruálását; csekély eredménnyel. Immár teljes szövege előttünk áll.

REISINGER JÁNOS

KORTÁRS

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

K 651/13.

Följegyzés

Az MTA Kézirattárába került Batsányi-kéziratok viszontagságos utját a Kortárs 1984/7-es számában ismertettem /ld. mellékelten, továbbá bővebben előreláthatólag a z ItK 1984/4-es számában/. A jelenlegi följegyzésben arról szeretnék néhány szóban beszámolni, hogyan is kerültek vissza Magyarországra ezek a becses értékü dokumentumok.

Batsányi elveszettnek hitte őket életében. Sémonville márki, akihez megőrzésre eljuttatta őket, családi levéltárába helyezte egykori kufsteini rabtársának szerzeményeit, s aztán meg is feledkezett róla. Azzal a meghagyással sorolta be személyes iratai közé a 8 verset, hogy halála esetén barátja, Maret örökölje azokat. Sémonville 1839. április 11-én halt meg, Maret pedig egy hónappal később, 1839. május 13-án. Igy történhetett meg, hogy a kéziratok végülis a Montholon-Sémonville család tulajdonában maradtak. Mivel a márki leszármazottai nem ismerhették a magyar nyelvet, de Batsányi nevét is alig, a "dépôt de l'amitié" megkezdte közel másfél évszázados álmát.

Ebből az állapotából egy Michel Fleury nevü francia mezőgazdász ébresztette föl. Fleury nagy álma egy mezőgazdasági szakkönyv megirása volt, melybe polihisztor-fejjel ifjuságától fogva készült. Munkáját sohasem fejezte be, minthogy az 1970-es évek végén meghalt. Óriási anyagot gyüjtött azonban hozzá, többek között -- ki tudja miért és hogyan -- a Montholon-Sémonville hagyatékból is, melynek egy részét meg is vásárolta.

Egyik ismerőse, Matei Cazacu romániai mezőgazdasági szakirodalmat szállitott neki, mikor tudomására jutott,hogy Fleury a Sémonville-hagyatékban magyar nyelvü anyagot is talált, melyet éppen meg akart semmisiteni. A történész Cazacu, akinek kutatási területe Kelet-Európa XVI. századi politikai története, valamelyes értéket tulajdonitott a kéziratnak, mert Fleury-től azon nyomban megvásárolta. Igy lett a "dépôt de l'amitié" Cazacu személyes tulajdona. /Fleury történetét is tőle tudom/.

M. Cazacuval 1981-ben kerültem kapcsolatba egyik barátom közvetitésével. Akkori érdeklődő jellegü levelemre azonban a CNRS román származású történésze nem válaszolt. 1984 elején jelentkezett, közölve a versek cimét. Rövidesen fénymásolatot is küldött. A kéziratot franciaországi tanulmányutam során, 1984. októberében vehettem át tőle, bizonyos ellenérték fejében. Ez után ajánlom fel az MTA Kézirattárának a hozzá csatlakozó iratokkal együtt.

Bp., 1984. okt. 18-án

Reisinger János

K 651/10.

Depôt de l'amitié

Ce paquet renferme differens ouvrages hongrois de Batsany, les circonstances ne lui permettant point de les publier, ils ont été deposés dans mes mains par Mr Muller Bibliothecaire de S. M. imperiale le 7 messidor an 9. je me suis engagé de le faire remettre après ma mort a Muller, ce j'ay promis qu'il accomplira l'engagement que j'ay pris en son nom, d'adopter les meilleurs dispositions pour que ce paquet fut remis apres sa mort a ses enfans, qui en resteront depositaires jusqu'a celle de Batsany ou jusqu'a ce qu'il puisse lui meme reclamer ce depot. — dans le cas ou il deviendroit dans aucun [illegible] livrer ces manuscrits a l'impression mes enfans ou Muller sont autorisés a le faire, M. Muller m'a assuré que ce seroit rendre un service important a la litterature hongroise, et a la memoire de l'infortuné Batsany. a la haye ce 8 messidor an 9

Semonville

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

K. 657/11.

Maret D^c de Bassano né Dijon 22 juillet 1763 ✝ 13 mai 1839 = { Ce paquet n'aura donc pas été remis (c'est vraisemblablement) au D. de Bassano
M^s de Semonville né ✝ 11 avril 1839 = { après la mort de M^s de Semonville = La M^sse de Semonville l'aura sans doute conservé et il sera passé à Mon g^d père avec tous les papiers de famille.

P^ce J^s de Montholon

Sur ce paquet est écrit :

Ce paquet renferme différents ouvrages Hongrois de Batchany : les circonstances ne lui permettant point de les publier, ils ont été déposés dans mes mains par M. Maller Bibliothécaire de S. M. impériale le 9 Messidor an 9 : je me suis engagé à le faire remettre après ma mort à Maret et j'ai pensé qu'il remplirait l'engagement que j'ai pris en son nom d'adopter les mêmes dispositions pour que ce paquet fût remis après sa mort à mes enfants qui en seront dépositaires jusqu'à ~~sa~~ celle de Batchany, ou jusqu'à ce qu'il puisse lui-même réclamer ce dépot = dans le cas où il décéderait sans avoir pu livrer ces manuscrits à l'impression mes enfants ou Maret sont autorisés à le faire, Mr Maller m'a assuré que ce serait rendre un service important à la littérature Hongroise et à la mémoire de l'infortuné Batchany.

à la Haye le 8 messidor an 9.

Signé = Semonville.